

Nakkilan kunta
Porintie 11,
29250 Nakkila
kirjaamo@nakkila.fi

Viite Lausuntopyyntö 6.12.2024

Aihe Nakkila, Kurkelansuon osayleiskaava, luonnos

Nakkilan kunta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Nakkilan Kurkelansuon osayleiskaavasta. Suunnittelualue sijoittuu Nakkilan Kurkelansuolle, Tattaranjoen itäpuolelle ja noin 4 km Nakkilan kuntakeskuksesta kaakkoon entiselle turvetuotantoalueelle. Kaava-alue sijaitsee pääosin valtatie 2 (Helsinki-Pori) eteläpuolelle. Nakkilan junarata sijaitsee valtatiestä 2 ja suunnittelualueen pohjoisreunasta noin 100 metriä pohjoiseen. Suunnittelualue sijaitsee haja-asutusalueella ja aluetta ympäröi laajat pelto- ja metsäalueet.

Osayleiskaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa aurinkovoimalan sijoittuminen entiselle Kurkelansuon turvetuotantoalueelle. Osayleiskaavan tarkennettuna tavoitteena on osoittaa suunnittelualueelle käyttötarkoituksen muutos voimassa olevan osayleiskaavan mukaisesta maa-ainesten ottoalueesta (EO-1) aurinkoenergian tuotantoon.

Alueella on voimassa Satakunnan vaihemaakuntakaava 2 (2019), jossa hankealue on osoitettu maa-ainesten ottoalueeksi. Vaihemaakuntakaavassa hankealue sijoittuu länsi- ja eteläreunaltaan maakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen: *Leistilän aukean viljelymaisema* sekä rajautuu länsiosastaan maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön *Hormisto-Tattara-Leistilä-Masia*. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä*

huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.

Lisäksi alueella on voimassa Nakkilan taajamaosayleiskaava (hyv. 2015) . Suunnittelualue on osayleiskaavassa osoitettu maa-ainesten ottoalueeksi (EO-1). Osa suunnittelualueen länsi- ja eteläosasta on osoitettu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävän kulttuurimaiseman rajaukseen. Näitä koskee suunnittelumääräys: *Alueen rakentamine tulee sopeuttaa maisemallisiin ja kulttuurihistoriallisiin arvoihin; yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota rakennuskannan sijoitteluun ja rakentamistapaan. Avoimessa viljelymaisemassa uudisrakentaminen sijoitetaan ensisijaisesti olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen tai metsäsaarekkeisiin. Maisemaa rajaavat metsänreunat säilytetään ehyenä.*

Nakkilan osayleiskaavassa on esitetty rakennetun kulttuuriympäristön suojeltavat rakennukset. Hankealuetta lähimpänä on Ala-Kranni, noin 120 m päässä, Kurkelantien varrella. Tattarantien varrella suojeltavia rakennuksia ovat Mäki-Teinilä ja Koivula (Tattara) ja arvokas rakennus Peltonen, noin 650 m päässä hankealueelta. Myös Puosin kylässä noin 800 m päässä on suojeltavia rakennuksia: Vähä-Teinilä, Sillankorva (Tattara), Puosi, Sillanniska ja Tuora-Ojala. (Nakkila, 2015). Suunnittelualueella ei ole asemakaavaa.

Alueesta on osayleiskaavan yhteydessä laadittu Nakkilan aurinkovoimalan maisemaselvitys ja maisemavaikutusten arviointi (Afry Oy 2024).

Suunnittelualueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kohteita.

Satakunnan Museon kannanotto

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualue on suota, joka on ollut pitkään turvetuotantoalueena. Turvetta on otettu suosta eri aikoina, ja osa turpeenottoalueista on jo metsittyntynyt. Alueella toteutetun luontoselvityksen mukaan Kurkelansuon luonnontila on ojitusten vuoksi muuttunut täysin myös niillä alueilla, jotka eivät ole olleet turvetuotannossa. Luonnontilan muuttaneen maankäytön vuoksi kiinteiden muinaisjäännösten säilyminen Kurkelansuon alueella on epätodennäköistä. Satakunnan Museon näkemyksen mukaan alueelle ei ole tarvetta laatia arkeologista selvitystä.

Hankealuetta lähinnä sijaitsevat muinaisjäännökset on asianmukaisesti esitelty kaavaselostuksessa. Osayleiskaavahankkeella ei ole vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Satakunnan Museo pitää hyvänä, että alueesta on laadittu maisemaselvitys osayleiskaava-alueen sijoituessa maakunnallisesti merkittävään maisema- ja kulttuuriympäristöön. Kaavaselostuksessa on asianmukaisesti huomioitu vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan, ja todettu, että aurinkovoimala-alue saattaa aiheuttaa alueella maisemavaurion.

Aurinkovoimala-alueen mahdollistava osayleiskaava sijoittuu entiselle turpeenottoalueelle, jotta ympäröivät metsäsaarekkeet. Maisemaselvityksen mukaan *"haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää säilyttämällä hankealueen länsi- ja eteläreunaa rajaavat metsäkaistaleet ja huolehtimalla metsäkaistaleiden peitteisyydestä hoitotoimenpiteillä. Jos puustoisia kaistaleita ei pystytä säilyttämään riittävän peittävinä, aurinkovoimala luo uuden maisemavaurion maisema-alueelle. Muutos on suurin etelän suunnasta, josta aukeaa pitkiä näkymälinjoja kohti aurinkovoima-aluetta. Muutos näkyy merkittävänä myös Kurkelantien, Tattaranjoen sekä Tattarantien itäpuolen alueilla. Leistolän, Tattaran ja Puosin kyläkeskitymissä rakennukset, pihapiirit ja niiden runsas kasvillisuus peittävät näkymiä aurinkovoima-alueen suuntaan."* (sivu 17).

Koska osayleiskaava-alue sijoittuu maa-ainesten ottoalueelle, pitää Satakunnan Museo mahdollisena sijoittaa alueelle aurinkoenergia-alueen. Kaavaa laatiessa on kuitenkin huomattava, että ympäröivät metsäsaarekkeet toimivat tällä hetkellä maisemallisena suojavyöhykkeenä turvaten turpeenottoaluetta ympäröivät, maisemallisesti merkittävät peltoalueet. Satakunnan Museon näkemyksen mukaan puustoa tulisi jatkossakin säilyttää niin, että hankealueen sisälle kaavoitettaisiin EV-alueita. Satakunnan Museo katsoo, että osayleiskaavaluonnoksen mukainen maankäyttö alueella on mahdollista, mutta se on sovittava ympäröivään arvokkaaseen kulttuuriympäristöön, ja huomioitava lisäksi lähellä sijaitsevat, suojellut agraariin peltomaisemaan kiinteästi liittyvät rakennukset ja tilakokonaisuudet.

Kaavaehdotus pyydetään toimittamaan lausunolle Satakunnan Museoon.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Sanna Kuusikari

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Johanna Rinne
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä